

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1-50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4-50. — Za inozemstvo K 30.—. — Naslov: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstr. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer. :

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravništvo sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petrtvrstica 20 vin., pogojni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštnine proste.

Štev. 66.

V Ljubljani, v sredo dne 23. avgusta 1911.

Leto I.

Vladne obljube.

II.

Avstrijsko poljedelsko ministrstvo — da bi mu nebo naklonilo svoj blagoslov! — kaže za teleta toliko brige, da bi si ljudstvo obilnilo vseh deset prstov, če bi jih le nekoliko smelo emociji v to omako. Čuli smo že, da hoče zeleno ministrstvo s premijami varovati teličke prezgodnje smrti. Ali to ni vse. V svoji okrožnici, ki jo razpošilja vlada, pravi nadalje, da je letošnja obilna pridobitev kron v posameznih deželah omogočila proti prezgodnjemu in večinoma neracionalnemu klanju telet še drugo sredstvo, ki je potrebno ne le s tega stališča, da se ohrani material za odreja, ampak tudi zato, da se doseže živina, ki bo dragocenejša in ki bo dajala več mesa. Poljedelsko ministrstvo je v deželah, v katerih je bila letošnja košnja obilna in kjer so tudi še zaloge od prej, vpeljala akcijo, ki ima namen, da nakupi potom poljedelskih organizacij za odreja sposobna teleta in jih da na posebnih kmetijah rediti do tiste starosti, ko bodo porabna, tedaj pa naj se poljedelcem prodajo za zmerne cene. Zivali, ki bodo sposobne za plemo, se imajo porabiti za ta namen, druge pa spitati in tako povzročiti pomnožitev mesa s kousom. V ta namen potrebni izdatki se imajo pokriti iz sredstev, ki jih dovoljuje zakon z dne 30. decembra 1909 za pospeševanje živinoreje . . .

Človek, ki nima vsak dan opraviti s prekrasnim jezikom in slogom naših uradov, ima svoje križe in težave, predu se prerije skozi rafinirano zapletene periode vladnega članka. Kadar pa je dovršil to korstno in bogoljubno delo, tedaj spozna, kaj je prava modrost in kakšen poseben mističen pomen imajo besede, ki se dajo tako lepo nakupiti in zveržiti, da zbujajo tisoč slutenj in zvbujajo dvatisoč vprašanj, nazadnje pa ne odgovore niti na eno samo.

Poljedelsko ministrstvo je govorilo. Ali prebivalstvo je tam, ker je bilo prej. Zdaj vemo, da je vlada „uvlela akcijo“, da ima ta akcija namen in da se bodo kupovala teleta za živinoreje, če — se imajo uresničiti. Da se uresniči, še nikakor ni povedano. Ali če se uresniči, tedaj koristi ta „akcija“ zelenega ministrstva ravno toliko klikor prva, ki ima namen preprečiti klanje tlet.

Vlada pripravlja akcijo za — živinoreje. Kaj dela za ljudstvo? Vlada bo kupila teleta, jih bo redila, bo za to porabila denar davkoplačevalcev in bo potet zrejeno živino prodajala „za zmerne cene“ živinorejcem. Katerim živinorejcem, je še vprašanje. Po vseh dosedanjih izkušnjah bi reči, da bo težko kakšen mali kmet ali kočar ršiel do take c. kr. živali. Kupovali jih bodo veleposestniki, ker bodo

imeli denarja, kadarkoli bo ta živina na prodaj, dočim mali kmet ne more kupovati, kadar je najugodnejša prilika za nakup, ampak takrat, kadar si more slučajno utrgati potrebne kronce. Na račun prebivalstva se bodo torej dajale premije in podpore bogatim veleposestnikom. Njih dobiček je zagotovljen, čim se res izvede ta akcija.

A ljudstvo? Kje je garancija, da bo ljudstvo vsaj tedaj dobilo cenejšega mesa? Že danes, ko ni niti za najnujnejše domače potrebe dovolj mesa v Avstriji, narašča izvoz pitane živine zlasti na Nemško in v Švico od dne do dne. V poljedelskem ministrstvu menda niso tako naivni, da bi pričakovali od veleposestniških pijavk več patriotizma kakor profitarstva. Pomnožitev domače živine je gotovo potrebna, tudi pospeševanje domače živinoreje. Socialni demokratje so v jeseni leta 1907. podali v ta namen veliko bolj obsežne in bolj uspešne predloge kakor sedaj poljedelsko ministrstvo, a ravno agrarci in naši klerikalci so jih takrat podlo poteptali. Ali poleg take pomnožitve je treba konkurence, ki more preprečiti nesramno oduševstvo, in ta konkurenca je izključena, če so zaprte meje na vseh straneh.

Ne glede na to principiarno nasprotje med interesi konsumentov in interesi žeganjih in nežeganjih, krščanskih in nekrščanskih veleposestnikov pa je „akcija“ poljedelskega ministrstva danes za prebivalstvo brez vsake cene. Če se agrarni oddelek vlade pripravlja na to, da bo nakupil teleta, tedaj manjka vsaka podlaga, na kateri bi se dalo izračunati, kdaj bodo tista teleta voli in kdaj pridejo v klavnico. Gospodje v palačah lahko čakajo dotlej. Motijo se pa, misleči, da je ljudstvu vseeno, če bo dobilo mesa čez tri mesece ali pa čez trideset let.

Tudi baron Gautsch je zelo temeljito zgrešil pot. Zakaj pozabil je, da nima vlada varovati samo interese enega razreda, ampak da ima skrbeti za blaginjo vsega prebivalstva. S takimi akcijami, kakršne obljubuje poljedelsko ministrstvo, se pa ne skrbi za ljudstvo.

Schönaichovi prijatelji.

Klerikalni „Grazer Volksblatt“ je objavil izpod peresa „strokovnjaka“ člank o vzrokih Schönaichovega ministrskega konca. Iz njega povzemamo sledeča dragocena in zanimiva priznanja:

„Ko so v vojnem ministrstvu pripravljali brambno predlogo in vojaški kazensko-pravdni red, so slutili, da bo prestolonaslednik nasprotnoval tem stvarim, ker so izvedeli, da

prestolonaslednik pač želi zvišanje rekrutnega kontingenta, nikakor pa ne uvedbe dveletnega službovanja,

in ker so nadalje izvedeli, da prestolonasledniku javno vojaško-kazensko postopauje ni po godu.

Ker je bil na strani prestolonaslednika tudi načelnik generalnega štaba, se je vnel strasten boj med vojnim ministrom in med prestolonaslednikom ter načelnikom generalnega štaba. Ko sta bila brambna predloga in vojaški kazensko-pravdni red izgotovljena, je šlo za odobritev prestolonaslednikovo. Ker pa je bilo več kot verjetno, da prestolonaslednik tema načrtoma ne pritrdi, dočim je bila cesarjeva odobritev gotova, je vojni minister izbral naslednji izhod: Izgotovljena dela niso bila predložena preje prestolonasledniku, temveč cesarju, in šele, ko jih je cesar že odobrili, so jih izročili prestolonasledniku v vednost.

Prestolonaslednik so na ta način popolnoma obšli. V tem trenutku — in enako so postopali tudi pri drugih važnejših rečeh in tudi tekem pogajanj vojnega ministrstva z obema vladama glede brambnih predlog — je bila zapečaten usoda Schönaichova in nobena skrivnost ni bila, da mora po uresničenju svojega namena t. j. po predložitvi svojih obrambnih predlog, odstopiti. Ker pa je bilo nekaj nadvojvod na Schönaichovi strani, so se ustavljali prestolonasledniku z zahtevo, da tudi načelnika generalnega štaba nadomesti druga oseba, če odstopi Schönaich. Tudi ta zahteva se izpolni in se izpremembe izvrše najbrž že po cesarskih manevrih.

Zaplenjeno!

V ilustracijo temne predzgodovine Schönaichovega padca navajamo še navedbo „Magyar Hirlap“.

„Ze izza zadnjega delegacijskega zasedanja — piše „Magyar Hirlap“ — je bilo znano, da zastopa vojni minister Schönaich stališče vladarja, a načelnik generalnega štaba Konrad pl. Hötendorf stališče prestolonaslednika. Vzlic temu je bilo tudi splošno znano, da simpatizira velika večina cesarske rodbine z vojnim ministrom. Vsled te okolnosti je bila pozicija vojnega ministra skoro neomajna. Vendar je baron Schönaich precenil trdnost svojega stališča in nemara ga je njegov optimizem zapeljal, da je zagrešil hudo taktično napako: dajal je informacije za članke, ki so pobijale vojaške nazore prestolonaslednika. Prestolonaslednikovi okolici se je čudno zdelo, da so izhajali v posameznih listih ponovno zanesljivimi podatki opremljeni članki, ki so razodevali strokovnjaške informacije. Zasedovali so stvar in odkrili, da vodijo vse niti v vojnem ministrstvu.

Ko se je prestolonaslednik prepričal o tej stvari, se je oglasil za avdijenco pri vladarju, kateremu je predložil svoje obtožbe in tudi dokaze. Na tej avdijenci se je odločila usoda Schönaichova. Cesar je takoj odtegnil od barona Schönaicha svojo roko in je le še poklical honvedskega ministra Hazajja v Ischl in ga vprašal, če bi izprememba v vojnem ministrstvu uplivala na stališče ogrske vlade. Honvedski minister Hazaj je odgovoril, da ogrska vlada sicer močno ceni osebno veljavo barona Schönaicha, da bi pa osebna izprememba v vojnem ministrstvu ob sedanjem taktičnem položaju prav nič ne omajala njegovega stališča.

Tako je padel baron Schönaich, ki je bil neomajen, ko je v delegacijah takorekoč pred vso Evropo vrgel svojemu najmočnejšemu protivniku rokavico pred nogo. Padel je v trenutku, ko se je izkazalo, da zna sekati rane ne le z mečem, temveč tudi — s peresom.

Ali se pripravlja nov škandal?

Možato je stala avstrijska vlada na braniku avstrijske časti in avstrijskega dostojanstva. Ko so zastopniki ogrske vlade zahtevali anabersko železniško zvezo kot odškodnino za uvoz argentinskega mesa je avstrijska vlada kratkomala prekinila pogajanje in brzojavno naznanila, da na taki podlagi sploh ne razpravlja . . .

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen zman v dveh delih.

— Zastonj bom jedla kruha . . . — je pripomnila mati

— Če bodete hoteli — delo se že najde! — je dejal Nikolaj.

Zanjo je bilas pojmom dela nerazdružno spojena predstava delovanju sina in Andreja s tovariši. Približala se je Nikolaju, pogledala mu v oči in vpršala:

— Ali se njde?
— Moje gopodinjstvo je majhno, samsko . . .

— O tem se govorim, na gospodinjstvo ne mislim! — j tiho dejala ona. — Na družabno delo misli . . .

Otožno je vdihnila — užaljena je bila, da je ni razume. On je vstal in dejal zamišljeno:

— Tudi družabno delo najdete, če se vam zahode.

V njej se je urno pojavila preprosta in jasna misel — enkrat je že pomagala Pavlu, morda se ji psreči tudi vdrugič? Čim več ljudi se loti njegovega dela, tem jasnejša bo njegova resnica. Ogleduje dobri Nikolajev obraz, je čakala od nje sozalnih besed o Pavlu, o Andreju in o nbi, a Nikolaj se je zamišljeno prijel za bradcin dejal:

— Ako bi mogli pri obisku zvedeti od Pavla naslove metov, ki so prosili za časopis . . .

— Poznam jih! — je veselo vzkliknila mati. — Vem, kje so in kdo so. Dajte mi časopise, pa jim jih nesem. Najdem jih in vse napravim. kar mi naročite . . . Kdo bi si mislil, da nesem prepovedane knjige? Tudi v tovarno sem jih nosila — hvala Bogu, in ne en sam funt.

Zahotelo se ji je, da bi potovala po cesti, mimo gozdov in vasi, s torbo na hrbtu, s palico v roki.

— Dodelite me, prijatelj, k temu poslu, prosim vas! — je dejala. Vseposod pojdem. Po vseh gubernijah, vsa pota staknem, ne bojte se. Pozimi in poletu bom hodila . . . do groba. Potnica resnice — ali je to zla usoda za me? Potovanje — lepo življenje, ljudje hodijo po svetu, ničesar nimajo, ničesar ne potrebujejo, nikogar ne žalijo in tiho, neopaženo opravljajo svoje delo . . . tako pojdem tudi jaz . . . tako dojdem Pašo, Andreja in druge . . .

Težko ji je bilo, ko je videla samo sebe kot potnico brez doma, prosečo v bogaimo pod okni kmečkih izb.

Nikolaj jo je oprezno prijel za roko in jo pobožal s svojimi toplimi prsti. Potem je pogledal na uro in dejal:

— O tem se pogovoriva pozneje . . . treba je vso stvar do dobra premisliti . . .

— Moj dragi! — je vzkliknila mati — o čemu bi premišljala? Otroci, naša najboljša kri, najžlahtnejši kosi našega srca, žrtvujejo svobodo in življenje in radi umirajo . . . kaj naj se obotavljam jaz, mati?

Nikolajev obličje je prebledelo.

— Veste, prvič slišim take besede . . . — Kaj naj vam povem? — je dejala ona, otožno zmajala z glavo in s slabotno kretljivo odtegnila roko. — Če bi našla besede, da bi govorila o svojem materinskem sre . . .

Mati je vstala, gnana od čudne sile, ki je rasla v njenih prsih in je opajala z upornimi besedami.

— Zaplakali bi mnogi . . . celo zlobni, brezvestni ljudje . . .

Tudi Nikolaj je vstal in zopet pogledal na uro.

— Torej je domenjeno — vi se preselite v mesto k meni?

Molče je prikimala z glavo.

— Kdaj? Pridite kmalu! — je prosil in mehko dostavil: — Skrbi me za vas!

Začudeno ga je pogledala — kaj mu je do nje? Sklonivši glavo se je v zadregi smehljala.

— Ali imate denar? — je vprašal in povesil oči.

— Ne!

Urno je izvlekel mošnjiček iz žepa, ga odprl in ji ga pomolil:

— Tukaj, prosim, si vzemite . . .

Mati se je nehote zasmejala in majaje z glavo je pripomnila:

— Vse po novem! Celo denar nima več cene! Ljudje za denar vse store, svojo dušo prodajo . . . a za vas je — kup papirja in bakra . . . kakor da jih le iz usmiljenja do ljudi nosite pri sebi . . .

Nikolaj se je tiho zasmeljal.

— Strašno neudobna in neprijetna stvar je denar! Neprijetno ga je sprejemati in dajati . . .

Prijel jo je za roko in krepko stisnil in prosil še enkrat:

— Torej prav kmalu, kaj ne?

Kakor zmerom je tiho odšel.

Spremišvi ga, si je mislila:

— Tako dober človek — pa ni pomiloval . . .

Sama ni vedela — ali se čudi temu, ali ji je le neprijetno . . .

II.

Četrti dan po njegovem obisku se je napolila k njemu. In ko je bil voz z dvema kovčegoma že iz predmestja na polju, se je okrenila in začutila, da za zmerom zapušča kraj najtemnejšega in najtežjega svojega življenja, kjer je začelo drugo — pisano, dni požirajoče življenje, polno novega gorja in radosti, Kakor ogromen, temnordeč pajk se je razprostirala na črni, sajasti zemlji tovarna, moleč visoko k nebu svoje dimnike. K njej so se stiskali enonadstropni delavski domovi. Sivi in potlačeni so se gnetli kraj močvirja in tožno gledali drug na drugega z drobnimi, kalnimi očmi. Nad njimi se je vzdigovala cerkev, tudi temnordeča, in nje zvonik je bil manjši kot fabriški dimnik.

(Dalje.)

Tako so nas poučevali peresni zastopniki ministrstva in vsa javnost je pohvalila to postopanje. Kaj je storiti dalje, je bilo drugo vprašanje, o katerem so se nazori ločili. Ali da je dunajska vlada na budimpeštanske impertinence odgovorila s kratkim, odločnim „zbogom“, se je odobravalo na desni in levi.

Včeraj . . . A kaj naj rečemo danes? Komu verjeti?

Med izjavami avstrijske in ogrske vlade, se zopet porajajo nasprotja, ki morajo povzročiti senzacijo. Zakaj na eni ali na drugi strani se je morala igrati nepoštena igra; vpraša se le na kateri. Dočim se je avstrijsko prebivalstvo razburjalo, da zahtevajo Madžari kar kaša oderberski tir in anebersko zvezo kot kompenzacijo za dovoljenje, da se sme v Avstrijo vpeljati nekoliko ton argentinskega mesa, izjavlja ogrski ministrski predsednik grof Khuen Hedervary, da so bili avstrijski zastopniki tisti, ki so ponudili anebersko kompenzacijo.

Tukaj na vsak način nekaj velikega ni v redu in avstrijska javnost ima pravico zahtevati popolno pojasnilo. Dne 19. t. m. je avstrijska vlada izdala izjavo, v kateri je bilo naravnost rečeno, da „tudi za uvoz onih 700 ton, ki so že v Trstu, ni bilo dobiti potrjeno ogrske vlade“. Grof Khuen trdi, da je njegova izjava avtentična, ravno nasprotna.

To je drugo nesoglasje, ki tudi ne dopušča nobene druge razlage, kakor da je na eni strani neresnica. Na kateri? To mora ljudstvo zvedeti!

Izjava grofa Khuen Hedervarya je izšla v „Frankfurter Zeitung“, v jako resnem in uglednem listu. Dunajski dopisnik tega glasila pravi, da mu jo je podal grof Khuen Hedervary sam. Po njegovem poročilu je dejal ogrski ministrski predsednik sledeče:

„Izkrcanje oziroma prodajo onih 700 ton argentinskega mesa, ki so že ležale v Trstu, bi bila Ogrska brezpogojno dovolila. Če ne bi bila Avstrija še tisti dan pod pritiskom parlamentarnih sklepov zahtevala 4000, pozneje celo 10.000 ton in po vrhu otvoritev balkanskih meja za neomejen uvoz mesa in živine do leta 1917. Zato da se vpelje 700 ton za silo, ne bi bila Ogrska sploh stavljal nobenih protizahtev. Proti popolni izpremembi pogodbenih pogojev na škodo ogrskega pogodbenega dela se je Ogrska morala oglasiti z odskodninskimi zahtevami. O namenu, da bi se stavile nesprijemljive zahteve in tako posredno odbile avstrijske želje, ne more biti govora. Ogrska je razpravljala pošteno in stvarno Kuriozno je, da zahteve po aneberski zvezi sploh niso omenili ogrski posredovalci, temveč avstrijski, katerim se je zbudila slaba vest o tej točki. Kljub skrajni poostitvi razpoloženja, ki je posledica avstrijskega postopanja, ni dvomiti, da se zadeva končno še lahko uredi.“

O teh podatkih se je povpraševalo na vladnih mestih, kjer so jih popolnoma potrdili. Dostavilo se je, da so res avstrijski zastopniki sprožili anebersko vprašanje, česar so se potem ogrski mešetarji z živahnim zanimanjem polastili. Ko so prišle prve vesti o tem v časopise, je na prihodnji konferenci eden avstrijskih gospodov izrazil svoje veliko začudenje, da stvar ni ostala tajna, ter je naprosil predsednika drž. tajnika Ottilika, da se o nadaljnjih razpravah strogo molči!

Ta vprašanja pa vendar niso za to, da bi se vladni mešetarji z njimi igrali mance. Vlada je dolžna, da nemudoma pojasni to zadevo, kajti drugače mora neizogibno nastati sum, da se skriva v tej stvari še vse kaj drugega.

NOVICE.

* **Avstrijski dolgovni koncem 1. 1910** so znašali: 1. Splošni drž. dolg 5.199.884.244 K 27 vin. 2. Dolg v državnem zboru zastopanih kraljestev in kronovin 6.911.565.708 K 63 v. — Skupaj 12.111.449.952 K 90 vin., od katerega zneska mora avstrijsko ljudstvo plačevati 477.844.862 K 64 vin. obresti.

— **Judenburški „milijonar“ prijet.** Pred nekaj dnevi smo pisali o vojaku pustolovcu, ki je izvršil v Judenburgu mnogo sleparij. Bavniški poročajo, da je garnizijsko sodišče odredilo, da so ga na vajah pri Trbižu prijeli in zaprli.

* **Zena zgorela.** Na otoku Korčuli se je pri kuhanju s špiritom vnela obleka ženi sodnega uradnika Postolana; preden je došla pomoč, je bila tako opečena, da je v par urah umrla.

* **Koliko je gozdov na Hrvaškem.** Cela Hrvaška in Slavonija zavzema 4.215.552 ha prostora, od katerega odpade na gozdove 1.520.442 ha. Hrastovih gozdov je 336.434 ha, bukovih 1.019.842 in smrekovih 35,72 odstotkov. Največji lastnik gozdov je državni erar, ki ima 302.563 ha gozdov v vrednosti 61 milijonov 444.000 kron. Ti državni gozdovi so imeli leta 1900 1.356.000 kron dohodkov in 1.342.000 kron izdatkov, torej samo 14.000 kron čistega dobička. Največ se je izdalo za pogozdovanje, ki se je vršilo na veliko, in drago upravo gozdov.

* **Velik požar.** Iz Frankobroda ob M. poročajo, da je izbruhnil velik požar v tovarni

Opal v Rüsselheimu, ki je uničil velik del tovarne ter na tisoče koles in šivalnih strojev. Škodo cenijo na 5 milijonov mark. Pri požaru je tudi zgorel neki moški, nekoga drugega pogrešajo. Mnogo oseb je bilo ranjenih. 2000 do 3000 delavcev je brez dela.

* **O dolgovih rodbine Braganca,** ki je kraljevala na Portugalskem, poročila poučeno časopisje, da znašajo sedaj 25 milijonov kron, ki jih hočejo pokriti s skupičkom iz prodaje posestev. O l. leta 1898. je izdala portugalska vlada 180 milijonov kron, za katere se ne ve, kako so bili porabljeni.

* **Satanova moda.** Vatikansko uradno glasilo „Unita cattolica“ se je v eni zadnjih števil silno raztogotilo na današnjo modo in ozmerjal raven tudi prostozidarje, ki se po njenem mnenju skrivajo pravzaprav za najnovejšimi izrastki mode. Iz klerikalnega leksikona psolv so zadržale naslednje duhovniške rožice: „Najbolj vnete učenke mode so v službi hudiča in prostozidarjev, ki jim ukazujejo danes razgaliti prsa, jutri hrbet, danes nositi majhen klobuček, a jutri klobuk, ki je večji od dežnika. Krila so tako ozka, da se noge komaj premikajo, nato pridejo na vrsto hlače, a pojutrišnjim hodijo okrog v samih tančicah kot robinje svojega patrona hudiča. Damam iz nižin življenja kakor onim v šautanih, gledališčih in v gnezdiščih prostozidarstva bi se to še oprostilo, ali nezasišano je, da sledijo tem razuzdanim predpisom dame iz najboljših krogov in to doma, na ulici, v cerkvi in celo pri prejetanju sv. zakramentov“. Da se pride temu v okoliš je povedala katoliška „Unita“ tem damam, kaj so one pravzaprav. „Po pravici lahko rečemo“, pravi pobožni list, da so vse te ženske: nesramne, izzivajoče, razuzdane, nečiste, malopridne, sramotne, koketne, hinavske, brez sramu in stida, brez čednosti, brez ponižnosti, brez skromnosti, brez zatajevanja, sam napuh, nečistost, neumnost, pokujljivost, pokvarjenost, nemoralne, nepristojne, hodeči kadaveri, ki prezgodaj dajejo od sebe smrad svoje sprijenosti. obsojene, da v par dnevih zginejo v grobu in peklenjskih globinah, tepčaste, neumne, nečimerne, prazne in v resnici ostudne ženske“. . . . Duhovniški sestavljatelj te čedne zbirke psolv je gotovo le z veliko težavo odganjal skušnjave, ko je tako drastično odkrival to pokrito modo. . . .

* **Grozovit umor iz praznoverja.** V vasi Broskovča v Srbiji je izvalil kmet Pasić, sin vaškega kovača, nekoga cigana v svojo hišo, ga ubil ter razsekal. Nato je skuhal posamezne dele trupla, tako da so ostale samo še kosti. Morilec je mislil, da bo z mastjo umorjenega vzdignil zakopane zaklade pri samostanu Sv. Romana.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Ligvorjanski „Slovenec“** je sila gostobeseden v svoji polemiki in je večeraj „Zarji“ v eni sami notici posvetil kar 96 vrst. Ali po navadi starega gobezdača čveka in čveka, ne pove pa od konca do kraja ničesar. Vse njegove nepoštenne flave so prazne in z vsem svojim kupčenjem jezuitičnih besed ne more obraniti oderuške politike svojih patronov. Z našim „zmerjanjem“ ne bu dokazal ničesar, zakaj epiteta, nad katero se zgraža, se tiče edino njegove žurnalistične taktike, za katero ni drugega izraza kakor lopovščina. Če se „krščanski list upa reči, da je socialna demokracija podkupljena od kapitalistov, tedaj ne sme za to falotstvo pričakovati nič drugega kakor to, kar je po zaslugi dobil. Ali popolnoma ločen od vprašanja „Slovenčevih“ zganjarskih manir je problem klerikalne politike, ki je sleparska in oderuška. To smo dokazali in v vsej svoji bogati zalogi ligvorjanskih sredstev in s pomočjo vseh svojih žegnov ne najde svetohlinški „Slovenec“ argumentov, s katerimi bi mogel to pobiti. Ker so klerikali v vprašanju argentinskega mesa igrali izdajalsko vlogo, kriče zdaj o sladkorju in premožu, pa o liberalno-socialističnih zvezah po starem receptu, ki se zdi že najnavadnejšim barabam preveč obrabljen. Poleg svoje nepoštenosti pa je šenklaški list še skrajno smešen. Če mu njegovi „braveci“ verjamejo, da so njegovi napadi na velepijavke resni, je vendar še nekoliko tistih, ki ne kupujejo mačka v vreči. Vse delo v parlamentu dokazuje v vsakem zasedanju in državnozbornih protokolih potrjujejo skoraj na vsaki strani, da so klerikali gospodarsko politični oprede veleposestnikov, največjih pijavk, kar jih sploh nosijo avstrijska tla. Koga pa smatra „Slovenec“ še za tako neumnega, da ne bi vedel, kako tesno se plejejo niti med zemljiškimi in industrijskimi velekapitalisti? In komu bo modrijanski „Slovenec“ natvezil, da je nasprotnik veleroparja Stiskoviča, kadar nastopa kot fabrikant, dočim zagovarja istega veleroparja Stiskoviča, kadar se reprezentira kot agrarec? Ko je v državnem zboru poslanec Seitz predlagal, da se zviša kontingent mesa, ki ga sme Srbija uvažati v Avstrijo, je zastopnik industrialcev poslanec Licht nastopil proti temu predlogu in trgovinski minister je pobijal socialističnega predlagatelja. Ali bi bilo to mogoče, če ne bi bili izkoriščevalni interesi fa-

brških in zemljiških pijavk nerazdruživo prepleteni in če ne bi bili kapitalisti brez obzira na svojo vero in narodnost vsi skupaj ena familija? Kakor je med veleposestniki dovolj liberalcev, tako je med industrialci in kartelisti dosti klerikalcev. Velik del industrije je naravnost v cerkvenih rokah; škofi in kardinali niso samo „dušni“ pastirji, temveč tudi živinorejci, vinogradniki, fabrikanti itd. Komu hoče „Slovenec“ dopovedati, da so njegovi napadi na te kavalirje resni? „Slovenec“ papir je seveda potrpežljiv. Ali naj le počaka! Do državnozbornega zasedanja ni več daleč in takrat ne bomo več poslušali klerikalnih čenč, ampak opazovali bomo klerikalna dejanja. Ker poznamo predobro njih naturo, vemo, česa je tedaj pričakovati. A prepričani naj bodo, da bodo civilni, ne iz komedije, ampak ker bodo morali.

— **O gosp. majorju Breindlu** piše „Grazer Tagblatt“, kako priljubljen da je v Ljubljani. Radi verujemo, da je gosp. major priljubljen med svojimi vrstniki, a od vojaštva svojega bataljona tega ne sme pričakovati, če manj pa od civilistov, zlasti iz ljubljanske okolice, ker jim je že prevelikokrat pokazal svojo ljubezen. Nešteto krat je šel g. major s svojim bataljonom na vaje v okolico ter srečaval okoličane s težkimi vozovi, kakor tudi bicikliste in pešce, in ako se mu kateri teh ni hitro umaknil, je slisal od g. majorja take surove psolvke, da jih z ozirov dostojnosti raje ne reproduciramo. In tak človek naj bo potem priljubljen? Pa še nekaj! Pretečeno sredo je bil g. major v vojašnici in slučajno je srečal na hodniku prostaka odhajajočega na izprehod; ker se mu ni po vseh pravih vojaške dresure umaknil, mu je g. major ukazal, da mora takoj sleči boljše obleko in ga je vtaknil v zapor. S takimi sicer drobnimi zbadljaji, ki pa vendar razodevajo brutalno dušo, si g. Breindl ne bo pridobil ljubezni med moštvom!

— **Ponesrečil je sodrug V e h o v e c** v nedeljo, dne 20. t. m., ko se je v večji družbi kolesarjev peljal iz Ljubljane proti Bledu. Menda je hotel znan radovljiški klanec, ki se je že marsikateremu kolesarju pokazal nevarnega, prepeljati brez zavora, kar se pa tudi njemu ni posrečilo. Padel je tako nesrečno, da si je v stegnu zlomil nogo. Prvo pomoč mu je dal radovljiški zdravnik, potem pa so ga z osebnim vlakom ob pol 5. popoldne prepeljali v Ljubljano in oddali v deželno bolnišnico. Sodrug Vehovec, ki je delaven v svoji organizaciji in znan kot jako nadarjen gledališki diletant, uživa med ljubljanskimi sodrugi splošne simpatije.

— **Člane „Vzajemnosti“** za kolodvorski okraj vabimo na važen sestanek, ki bo v četrtek dne 24. t. m. ob 8. zvečer v gostilni „International“ na Resljevi cesti. Udeležite se ga polnoštevilno.

— **Nekaj se krha.** Te dni je objavil „S. N. med društvenimi vestmi“ sledečo notico: Društvo jugoslovanskih železniških uradnikov javlja tem potom svojim članom, da „Jugoslovanski Železničar“ ni več društveno glasilo, oziroma ne prinaša več oficialnih društvenih člankov in dopisov. Zato ne dobe odslej člani več tega lista. Društveni osrednji odbor proučuje vprašanje o izdaji lastnega lista in prosi, vse člane začasnega potrpljenja. — Osrednji odbor D. J. Ž. U. Sloga „jugoslovanskih“ železničarjev je torej minljiva reč in tendenčno naglašanje narodnosti v vprašanjih, ki so izključno gospodarskega pomena ni moglo rešiti vzajemnosti gospodov uradnikov in nižjih slojev. Le kratkovidnež je mogel pričakovati kaj drugega.

— **Pogreša se 53letni dninar Jožef Borštner,** ki je dosedaj stanoval na Karolinski zemlji 16.

— **Siška.** Volilni imenik za občinske volitve je zopet osem dni na ogled. Sodrugi, pogledajte, kako je bilo ugodeno reklamacijam.

— **Vič-Glince.** Resna beseda vsem sodrugom in sodruginjam! Te dni sem pregledoval v upravi „Zarje“ v Ljubljani naročnike iz naše občine. Prav mnogo imen sodrugov sem zaman iskal. Nad 80 sem jih brez uspeha iskal. Žalost me je navdala. Ali morebiti to glinško-viški sodrugi ne vedo, da je glavno orožje v delavskih bojih dober delavski tisk. Delavcu je vendar potreba danes več znati, nego doslej. „Zarja“ je dandanes za vsakega delavca prav tako potrebna kot vsakdanji kruh. Tovariši na Viču in Glincah, na delo, da se vsak delavec naroči na „Zarjo“.

Rožnodolčan „Zarjan“.

— **Viško-glinški imenik.** Od 21. do 28. je zopet razgrujen imenik za občinske volitve, da se volilci lahko prepričajo, ali se je reklamacijam ustreglo ali ne. Pogledajte zato takoj.

— **Zagorje ob Savi.** Sveže je zavalovalo v vrstah naše delavske mladine. Pod okriljem mladinske organizacije se zbirajo vsa dekleta in mladeniči, ki jim je do tega, da izpopolne svojo izobrazbo in da se vzgajajo v razrednem proletarskem duhu, kakor je edino primerno in neobhodno potrebno za vsakega mladega človeka, ki je izšel iz delavskega stanu. Kajti tudi delavska mladina se mora živo zavedati v dno svoje mlade duše, da je del velike proletarske armade, ki vodi razredni boj z izkoriščajočim

kapitalizmom, zavedati se mora tega tembolj, ker bo prej ali slej sama morala stopiti v prve vrste bojevnikov za socializem. Zato pa je neobhodno potrebno, da se že sedaj vzgaja v razrednem duhu, da ha umevala visoke naloge socializma, ki jo čakajo in se bo borila zanje navdušeno in vztrajno. Poleg tega pa mora mladinska organizacija skrbeti tudi za primerno veselo zabavo svojim članom. Zategadelj se goji pri nas petje, zadužiti se je udeležila organizacija izleta v Ljubljano, dne 20. avgusta pa smo imeli dramatično predstavo. Igrali sta se enodejanski „Pot do sreče“ in „Mesalina“. Bilo je veselo gledati, s kakšno vnetostjo so vsi poprijeli svojih vlog, kako so se jih skušali točno in pravilno navaditi in se znebiti raznih nedostatkosti. In res, ako vpoštevamo, da so vsi igralci razen enega šele nastopili, tedaj, moramo biti s predstavo zadovoljni. Seveda bo treba še tupatam kaj izpopolniti, kar se bo našim vrlim dekletom in mladeničem gotovo posrečilo, ako pojdejo še tako naprej s tako vnetostjo in vztrajnostjo na delo. Najboljše igrana je bila vloga Rožica v Mesalini; igralcu te vloge se je takoj videlo, da na tujec na odru in da je že marsikdaj zabaval občinstvo. Izmed ženskih vlog, pa je bila najboljše igrana vloga profesorice Bojan, tudi v Mesalini, Skratka, igralci so igrali svoje vloge v popolno zadovoljnost občinstva. O čemer je prebrčal tudi glasen aplavz. Predstava je bila zelo dobro obiskana, po predstavi pa se je razvil ob zvokih godbe ples, ki je trajal ob veselem rajanju mladih parov pozno v noč. Upamo in želimo, da nas mladinska organizacija zopet kmalu razveseli z novo prireditvijo.

— **Utonil je v ponedeljek popoldne v Savi Janez Kos,** 12 letni sin železniškega čuvaja iz prve stražnice od Litije proti Savi. Šel se je kopat z mlajšim bratom in sestro, ter kar izginil v vodi. Truplo so precej našli. Najbrže ga je zadla kap, ker je bilo vroče in je bil fant utrujen. Zjutraj ob dveh ga je mačeha poklicala, da je šel z njo in polusestro v Šmartno k spovedi, obhajilu in maši, ter popoldne zopet k Itanijam v Litijo.

— **Tatrina v Planini pri Logatcu.** Iz Logata nam poročajo: Zeni finančnega tajnika Mariji Irper, ki je na letovišču pri svojem očetu Antonu Košca v Planini je neznan tat ukradel zlato žensko uro, vredno 70 kron, in denarnico s 30 kronami. Tudi pri lesnem trgovcu Jžetu Tamburlini je neki tat ponoči poskusil srečo. Priplazil se je skozi odprto okno v pisarno, ali jo je moral brzo odkuriti, ker se je zbludil v pisarni speči ravnatelj Karl Prenc in ga prepodil.

— **Gledališki predstavo „Otok in Struga“** priredi idrijski odsek „Prosvete“ v Idriji v soboto, dne 26. t. m. v realni telovadnici ob pol 9. zvečer na korist podpornim društvom za slovenske visokošolske dijaške podporne društva so v skrajno slabem gmotnem položaju; nekatera so si morala vzeti v pretečenem letu posojila, da so omogočila študij revnim in nadarjenim slovenskim visokošolcem v dragih vseučiliških mestih. Ako se tekom počitnic finančno stanje teh društev ne izboljša, bo odvzeta podpora pretežni večini dijaštva, kar bi preprečilo velikemu številu nadaljevanje visokošolskega študija. Zato je slovensko ljaštvo sklenilo, da te počitnice posveti svojedelo predvsem svojim podpornim društvom in upa, da bo javnost gmotno podprla ta prizdevanja, kakor je dijaštvo vedno in povsod adevolje sodelovalo pri različnih drugih prireditvah v korist drugim dobrotelnim namenom.

V s a k a g o s p o i n j a , ki jo vprašate, katera cikorija je niboljša, vam bo brez dolgega pomišljanja odgovorila: Kolinska kavna primes! in resnično se je Kolinska kavna primes našim gospodinjam tako splošno priljubila, da ne morejo ve brez nje izhajati. To seveda nikakor ni čudno, če pomislimo, da je Kolinska kavna primes napravljena iz najboljših surovin in po načinu, ki je po strokovnjakih v dolgoletnih izkušnjah kot najboljši spoznan.

Štajersko.

— **Ljudski shod v Trbovljah** je bil v nedeljo popoldne ob 4. naivorišču „Delavskega doma“. Dobro obiskat shod je izvolil v predsedstvo sodruga Sitteja, Majdiča in Škerjanca. Poročali so ob jak živahnem zanimanju o političnem položaju sodrugi Tokan, Mrak in Sitter, ki so razkrinili klerikalno hinvavščino: gre jim za vero, okler je volilni boj; kadar je pa volilni boj kraju, pa posredno in neposredno odirajoubogo ljudstvo, sami sebe pa rede in maste. — Sodrug Sitter je še omenjal, da se je zateklov Trbovlje neke fante, ki se postavlja, da bi retepavalo starejše delavce; rudarji, tega neommo dopuščali. Naša delavska čast ne dopuščatega. Torej naj se pazi, fante! — Shod je rajal do pol 6. popoldne.

— **Iz Oplotnice.** Tudi pri nas piha nova, prav osvežujoča sapa. Dniška družba, ki se je lansko leto osnovala, se odprla meseca aprila t. l. v bližini naše bëine kamnolom, kjer sedaj izdeluje mnogo ridnih delav-

H. Suttner, Ljubljana

Mestni trg (nasproti rotovža) in Sv. Petra c. 8.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

==== Pripravna birmanska darila. ====

Lastna tovarna ur v Švici. Tovarn. znamka IKO.

==== Ceniki zastoj in poštnine prosto. ====

skih rok deloma tudi s pomočjo novih, modernih strojev granitne kocke za tlakovanje ulic in cest. In ker je družba potrebovala precejšnje število kvalificiranih kamnarskih delavcev, se je obrnila — kar je bilo najpametnejše — na zvezo kamnarskih delavcev, ki je preskrbela potrebno število delavcev. Družba je z omenjeno zvezo ob enem sklenila delovno pogodbo, katere je za delavce precej ugodna. Poleg priseljenih nemških delavcev, katerih je okroglo 70, dela že precejšnje število domačih delavcev Slovencev. Ker pa so nemški delavci, ki so prišli iz Zgorjnjega Avstrijskega, sami organizirani sodrugi, je naravno, da so žutili potrebo po ustanovitvi skupine kamnarskih delavcev v Oplotnici, da imajo na ta način priliko tudi tukaj nadaljevati organizatorično delo. V ta namen je bil sklican na nedeljo dne 13. t. m. v gostilniške prostore g. Krihbaumerja javen shod kamnarskega delavstva, ki je bil ob enem tudi ustanovni občni zbor skupine kamnarskih delavcev v Oplotnici. Na shodu, katerega je poleg nemških sodrugov obiskovalo veliko število slovenskih delavcev, je govoril slovensko sodrug Tokan iz Trbovelj in nemško sodrug Hager iz Švertberga. Na domače delavce, med katerimi je bilo tudi nekaj malih kmetov, je zlasti govor sodruga Tokana napravil naravnost globok vtis. To ni nič čudnega, kajti pri nas še nismo nikoli slišali take preproste, a bridke resnice, kakor to pot iz ust socialistov. Delavci so sprevideli, da so jih njih duhovni voditelji prav po nekrščansko farbali. Za to je bilo navdušenje velikansko, ko je sodrug Tokan pozval zborovalce, naj pristopijo k organizaciji. Po zborovanju je pristopilo lepo število domačih delavcev k ustanovljeni skupini. Pri sledečem zaupnem posvetovanju se je položil tudi temelj za politično organizacijo.

Koroško.

— **Avtomobil.** Dne 13. t. m. je v bližini Dol povozil avtomobil neko deklico, ki je pasla živino. Deklica je dobila težko poškodbo na desnem stegnu. Slučajno navzoči orožnik si je zapisal številko avtomobila, katero so hoteli odstraniti. Posestnik je plačal deklici za bolečine 50 K, vendar pa ga to najbrže ne bo oprostilo vseh posledic.

Goriško.

— **Iz ajdovskega okraja.** Dne 15. t. m. je imel ožji odbor, izvoljen dne 30. julija t. l. na konferenci zaupnikov za ajdovski okraj, svojo prvo sejo. Na tej seji se je razdelilo delo in so se imenovali funkcionarji za okrajno organizacijo ajdovskega okraja. Za predsednika je bil izvoljen Mikelj Evgenij, kmet iz Velikih Zabelj, kateremu se je tudi poverila kmečka strokovna organizacija. Za zapisničarja je bil izvoljen Ivan Rustja, mizar, ki ima zastopati posle mizarске stroke. Blagajničarstvo se je pustilo Ant. Vrčonu, trgovcu v Skriljah, ki je že doslej vodil račune za časopisje in drugo. Za železničarje in uradnike je zastopnik sodrug M. Markič, vlakovodja vipavske železnice, in Lovrenc Štor, zidar iz Sv. Križa, ki ima tudi voditi zidarsko strokovno organizacijo. Vzela se je na znanje izjava nekaterih sodrugov, ki so naznanili, da bodo agitali za stranko in časopisje ter donasali tudi prispevke za list in drugo. Tako prodira ideja socializma dalje in dalje ter upamo, da se bo še to leto čitalo v ajdovskem okraju prav mnogo „Zarje“, kar bo napravilo resen preobrat v tej zarukani politiki. Pripravljani pa moramo biti na marsikak napad od liberalcev, da nismo narodni in od klerikalcev, da nismo verni. To nič ne de. Mi moramo biti vstrajni ter tako pošteni, da bomo bolj narodni kakor so liberalci in bolj verni kakor klerikalci. Naša vera je resnica in izpolnjevanje svojih dolžnosti.

Istra.

— **Gozdni požar v Istri.** V Stanzia Angelini pri Rovinju je požar vpepelil tri hiše in se nato razširil na bližnji gozd, katerega je pogorelo 75.000 kvadratnih metrov. Severno od Pulja je uničil gozdni požar 150.000 kvadratnih metrov gozda.

— **Ponesrečen šiškar.** Dne 20. avgusta je Peter Kogaj našel v kamnolomu Fornasaro v Kantridi zidarja Adolfa Škarjevca iz Zgornje Šiške mrtvega pod neko skalo. Škarjavec je padel preko 22 metrov visoke skale ter se ubil. Mrtvec je bil že ves črn, dokaz, da je že dlje časa ležal mrtev. Ponesrečenca, ki je bil rojen leta 1890. v Zgornji Šiški, so prenesli v mrtvašnico v Kastav.

Sodrugi! Agitirajte za socialno demokratično časopisje! Vsak sodrug bodi naročnik našega lista, vsaka družina naj čita „Zarjo“.

Stavka tramvajskih uslužbencev.

Trst, 22. avgusta.

Snoči opolnoči je bil v gostilni Finding v ulici Cologna shod tramvajskih uslužbencev, da se stori končni sklep glede na ultimatum, ki so ga bili imenovani uslužbenci poslali vodstvu tramvaja pretečeni petek. V ultimatumu so zahtevali od tramvajkega vodstva odgovor, če hoče izpolniti, kar so uslužbenci v tramvajskih delavnicah in na progi zahtevali v spomenici, vloženi že pred 3 meseci, in če hoče priznati in uveljaviti določbe pogodbe, ki jo je tramvajka družba sama sklenila z uslužbenci na tramvajskih vozovih. Ultimatum je naglašal, da vstrajajo vsi uslužbenci na dosedanjih zahtevah ter da pričakujejo odgovor do 21. t. m.

Na snočnjem shodu je predsednik organizacije tramvajskih uslužbencev najprej povedal, da vodstvo tramvaja na ultimatum ni niti odgovorilo. Sodr. Sodr. Remisceg, tajnik zveze prometnih uslužbencev, je grajal družbo, ki prezira delavce tako, da na njih zahtevate niti ne odgovarja. S tem je družba pač hotela reči, da nima nobene volje ustreči ne zahtevam delavcev v delavnicah in na progi pa tudi ne zahtevam spremljevalnega osebja, ki noče nič drugega, kakor da bi družba izpolnjevala pogodbo, katero je sama sklenila z osebjem. Nadalje je navedel velike dobičke tramvajke družbe in opravičil zahteve delavcev, ki so poštene in ne obsegajo nič nemogočega. Za sodrugom Remincegom so govorili še razni uslužbenci in vsi so izjavili, da se tako kakor doslej ne more več delati. Nato je predsednik povabil one, ki žele delo nadaljevati, da se oglasijo za besedo. Nihče se ni oglasil v ta namen. Vsled tega je dal predsednik glasovati o vprašanju, če se ima ustaviti delo. Predlog, da se suspendira vsa služba, je bil soglasno sprejet.

Sodr. T o d e s c h i n i, tajnik strokovnih organizacij je zagotovil tramvajke uslužbenec solidarnosti vsega organiziranega delavstva in izrekel prepričanje, da bodo tramvajski uslužbenci v solidarnosti in slogi zmagali. Ko je še predsednik naznanil, da bo danes ob 9. dop. shod uslužbencev v delavskem domu, so se navzoči razšli.

Skupina tramvajskih uslužbencev je izdala manifest na občinstvo, v katerem opravičuje snočni sklep in ga brani pred napadi nasprotnikov ter izraža upanje, da bo zavedno občinstvo, ki vsled stavke ne trpi nobene škode, pravično uvaževalo ta korak in stalo na strani delavcev. Tramvajski promet je popolnoma ustavljen. Na delo se ni pokazal niti en uslužbenec. Zjutraj so ljudje na posameznih postajah pač čakali na tramvaj, toda čakanje je ponehalo, ko se je zvedelo o stavki.

Danes ob 9. dopoldne je bil shod stavkajočih v Delavskem domu. Predsednik organizacije je konstatiral solidarnost, ki vlada med uslužbenci. Sodr. Remisceg je poročal o manifestu ter naznanil, da je o stavki informiral tovariše v Pulju, Gorici, Reki, Opatiji in tudi centralo organizacije na Dunaju. Govorila sta tudi sodruga T o d e s c h i n i in poslanec O l i v a.

Tramvajska služba je pa v „Piccolu della sera“ objavila „Poslano“, v katerem pravi (kakor je pač stara navada delodajalcev) da delavci nimajo prav, da je družba vedno respektirala pogodbo, da so pravzaprav delavci tisti, ki se ne drže discipline. H koncu pa vabi vodstvo uslužbencev na delo in pravi, da ne bo sprejela na delo nobenega, ki ne bi prišel do 23. t. m.

Tržaška „Edinost“ pa že par dni sem ščuva ljudstvo proti uslužbencem. Mi pa upamo da se uslužbenci ne bodo dali zaslepiti, ter da bodo vstrajali do popolne zmage, ki jim jo od srca želimo.

Trst.

— **Brez komentarja.** Tržaško namestništvo je izdalo naredbo, ki določa, da se prodajalne javstvin ne smejo odpirati pred 7. zjutraj in zapirati po 8. zvečer; druge prodajalne pa ne odpirati pred pol 8. zjutraj, ne zapirati po 7 in tri četrt zvečer. To je uspeh organizacije trgovskih uslužbencev, ki se je za to že dolgo bojevala. Toda delodajalci so drugačnega mnenja. Zdi se jim, da je 12 ur na dan dela za uslužbenca še vse premalo. Poleg tega pa pripovedujejo vsi, da tak urnik škoduje njihovim trgovinam. Dokazali tega sicer niso in dokazati niti ne morejo. Zakaj ljudstvo je, pije, se oblači, obuva, sploh živi kakor poprej. Toda ne ozirajo se na absurdnost njihovih trditev, katerim ne verjame nihče, ki ima možgane v glavi, so vložili na namestništvo rekurz proti imenovani naredbi. Tudi jestvničarji, ki se v svojem konsorciju zaradi tablic in jezika pre-

pirajo vedno, kadar delavci kaj zahtevajo, tudi oni so pozabili na narodne spore in vložili rekurz. Tak rekurz so vložili — kajpada — tudi barkovljanski trgovci. In našla se je bela vrana. Gospod Josip Pertot, trgovec z vinom in kolonijalnimi blagom v Barkovljah, ni hotel rekurza podpisati. V „Edinosti“ je objavil izjavo. V njej trdi tudi on, kakor vsi drugi, da nov urnik škoduje zlasti narodni trgovini, prizna opravičenost rekurza in se z njim strinja. Ampak podpisal ga je ni. Podpisal pa ga ni zato, ker je bil sestavljen v italijanskem jeziku. Pravi pa, da bi ga podpisal t a k o j (besedo je podčrtal g. Pertot) tudi z obema rokama, ako bi bil rekurz spisan ali pa če se mu predloži rekurz spisan v slovenskem jeziku. Pa smo si mislili: Še ene bele vrane ni med trgovci. Gospod Pertot bi samo rad, da se mu dovoli v slovenskem jeziku odrekat več počitka uslužbencem. In „Edinost“? Ona je notico objavila brez komentarja, kar navadno pomeni, da se z njo strinja. To razumejo vsi. Le narodni trgovski uslužbenci niso še prišli do tega spoznanja.

— **Zabavni odsek Ljudskega odra** priredi v nedeljo 27. t. m. ob 8. zvečer v gostilni „International“ domačo zabavo. Sodeloval bo naš pevski zbor, ki bo nastopil z lepimi točkami. Da bo poskrbljeno za različno zabavo, se razume. Vstop je prost vsakomu, ki se želi veseliti.

— **Posluš samomora.** 17letna v Trstu zaposlena prodajalka Valerija S. se je hotela v nedeljo ob 4. popoldne zastrupiti s fenilno kislino. Zdravnik reševalne postaje jo je dal prepeljati takoj v bolnišnico, kjer so ji rešili življenje. Vzrok njenega poskusa je bila seveda nesrečna ljubezen.

— **Nezgoda.** 33letni kmet Peter Pertot, stanujoč v Barkovljah v ulici del Boveto št 416, ki je božjasten, je padel v nedeljo popoldne pred svojim stanovanjem tako nesrečno, da mu je počila lobanja. Pertot je bil na mestu mrtev.

— **Raziskavanje jadranskega morja.** Minuli teden je odplula iz Trsta bojna ladja „Najada“, ki je dana na razpolago avstrijskemu društvu za prirodoslovna raziskavanja jadranskega morja. Na ladji so vseučiliški profesor dr. Eduard Brückner in profesor zemljepisja dr. Grund. Za preiskavanje živalskega življenja v morju skrbi ravnatelj zoološke postaje v Trstu, profesor dr. Cori.

Gospodarski pregled.

** **Konsumno društvo za Ljubljano in okolico.** Pod tem naslovom je bila včeraj v gospodarskem pregledu notica, v kateri je tiskarski škrat zamenjal število 1500 za 5000. Bere naj se: Številka 1500 je že prekoračena.

** **Sladkor stane na debelo že 90 K sto kil v grudih.** Pričakuje se pa še ta teden zvišanja. Na delu so kapitalisti! Konsument le potrpežljiv bodi.

Občni zbor ljubljanskih lesnih delavcev.

Skupina lesnih delavcev v Ljubljani je imela v nedeljo 30. julija t. l. svoj polletni „občni zbor“ v salonu gostilne pri „Levu“. Na dnevnem redu je bilo: 1. Poročila funkcionarjev. 2. Poročila nadzorstva. 3. Nadomestne volitve. 4. Pogovor o sklepih zadnjega zvezičnega zbora. 5. Raznoterosti. Po odobritvi zadnjega zapisnika je predsednik sodr. Zore poročal, da so bili v tekočem letu tri društveni shodi, šest odbornikov, in več delavniških sestankov. Nato je podal namesto blagajničarja Golarja poročilo o denarnem prometu, in blagajniškem stanju sodr. Zore sledeče poročilo: D o h o d k i glavnega blagajne: 5968 prispevkov po 64 v 3829.52 K, 50 prispevkov po 50 v, 25 — K. 11 prispevkov po 66 vin., 8.58 K. 63 vpisnin po 50 v, 31.50 K. Razno 34 vin. Skupaj 3894.94 K. I z d a t k i: Brezposelna podpora 549.45 K. Bolniška podpora 997.30 K. Potna podpora 113.20 K. Izredna podpora 10.00 K. Preselnina i. t. d. 25.00 K. Podpora za orož. vaje 20.00 K. Stroški za shode 92.60 K. Lokalni blagajni 361.86 K. Inkaso 60.31 K. Časopisje 592.80 K. Pogrebni stroški 100 — K. Razno 18.22 K. Skupaj 2840.74 K. Glavni blagajni oddala 1054.20 K. Lokalna blagajna je imela dohodkov 718.40 K. stroškov pa 285.67 K. Pribitek znaša 432.73 K. Stavkinega sklada se je nabralo 361.86 K. Za kontrolo je poročal, sodr. Kavčič, da je pregledal vsak mesečni obračun, kakor tudi knjige in da je našel vse v najlepšem redu. Knjižničar sodr. Godec je poročal, da je izposodil 110 knjig. Nadalje je priporočal, da naj člani vsakokrat prinesejo s seboj članske knjižnice, K 3. točki je naznanil sodr. Tokan, da zapusti lesne delavce, se v toplih besedah zahvalil za zaupanje in predlagal, da se na njegovo mesto izvoli drugi podpredsednik. Med tem ko se je

kandidatna komisija posvetovala, je predsednik prešel k 4. točki, h kateri je sodr. Tokan v obširnem govoru podal poročilo o zadnjem zvezičnem zboru. Pojasnil je temeljito, da je morala zveza zvišati prispevek k bolniškemu fondu od 14 na 16 v., ker je fond vsled velikih bolniških podpor skoraj izčrpan. Naznanil je tudi sklep odbora, da vzlic povišanju bolniškega fonda, ostane ljubljanska skupina lesnih delavcev pri svojem 70-vinarskem tedenskem prispevku, kar so navzoči z zadovoljstvom vzeli v vednost. — Kandidatna komisija je predlagala za podpredsedniško mesto sodr. Zoreta, katerega je občni zbor tudi enoglasno izvolil, na njegovo mesto pa je bil istotako enoglasno izvoljen sodr. Rok Pogačnik. — Koncem občnega zbora je sodr. Tokan apeliral na člane, da naj vsi pristopijo k „Produktivni zadrugi ljubljanskih mizarjev“, na kar se je sodr. Zore v toplih besedah v imenu vseh ljubljanskih mizarjev zahvalil odhajajočemu sodr. Tokanu za njegovo dolgoletno in vseskozi požrtvovalno delovanje v društvu in zaključil polletni občni zbor.

Delavsko gibanje.

— **Stavka pri Bonaču v Ljubljani** nadaljuje. Za organizirane delavce bo odslej delavnica zaprta. Da je stvar tako daleč dospela, ni nič čudnega, zakaj gospod Bonač i. gospa Bonaška ravnata z delavstvom precej grdo. Nekoč sta se dve delavki samo zasmejali pa je v soboto utrgal vsaki eno zasluženo kronco. Kam je dal tisti dve kronci, pa ni povedal.

— **Številke govore.** Socialistična stranka v Nemčiji ima po poročilu pred kratkim obloženega izvestja 835.362 politično organiziranih članov, 115.524 članov več kakor lani. Da se te številke zamorejo prav presoditi, je potrebno ugotoviti napredovanje stranke v zadnjih letih. Gibanje števila članov v zadnjih petih letih je bilo sledeče:

Leta 1906.	384.327 članov.
„ 1907.	530.466 „
„ 1908.	587.336 „
„ 1909.	638.300 „
„ 1910.	720.073 „
„ 1911.	835.562 „

Samo l. 1906.—1907. je bil naraščaj članov večji kakor letos, to pa zaradi volitev, ki so s takrat vršile. Pri bodočih volitvah bo število članov gotovo večje kakor kdaj poprej. Prihodnje leto bo imela socialna demokracija na Nemškem milijon politično organizirane vojske. Tudi denarno stanje stranke se je izboljšalo in sicer je bilo prejemkov 1.3 milijonov mark, a lani 935.000 mark.

ZADNJE VESTI.

Mesno vprašanje.

B u d i m p e š t a, 22. avgusta. Ogrska vlada je sklenila, da ne poda za sedaj noben oficijelne izjave o konferencah z avstrijsko vlado glede na uvoz argentinskega mesa. Če pa pod avstrijska vlada kakšno uradno izjavo, bo ogrska odgovorila če bo treba.

D u n a j, 22. avgusta. „Fremdenblatt“ piše: Nasproti različnim vestem o pogajanju obeh vlad predloži vlada poslanski zbornice v prihodnjem zasedanju ves materijal in pojasni natanko ves razvoj mesnega vprašanja. — (Od samih besed avstrijsko ljudstvo ne bomo slišali!)

Stavka tramvajskih uslužbencev v Trstu.

Trst, 23. aprila. Stavka cestnih železničarjev se nadaljuje. V oklicu na prebivalstvo pojasnjujejo stavkajoči da jim je d. rekcija tramvajke družbe vsilila stavko, ker je odbila njihove opravičene zahteve. Včeraj je tramvajka družba plakirala po mestu razglas v katerem izjavlja, da bodo odpušteni vsi uslužbenci, ki se ne vrnejo danes na delo.

Trst, 23. avgusta. Včeraj popoldne so stavkajoči zopet zborovali in sklenili, da se s t a v k a n a d a l j u j e. Razglasa tramvajke družbe, pozivajočega uslužbenca na delo zbor ni sprejel v vednost, ker se družba ne obrnila naravnost na organizacijo prometnih delavcev.

Ogrska obstrukcija proti brambnim predlogam.

B u d i m p e š t a, 22. avgusta. Na našnji seji poslanske zbornice brambne predloge niso prišle niti na razpravo. Med vlogami je več peticij za splošno in enako volilno pravico in zoper brambne predloge. Velik hrup je povzročila predsednikova izjava, da ne dopust debate o šikaniranju lista „A N a p“ pred dnevnim redom, temveč le med interelacijami po dnevnem redu. Opozicija je nato zahtevala tajno sejo; posl. B a k o n y i in B a t t h y -

Naročajte, ponudite, zahtevajte in pijte samo **Tolstovrško slatino**, ki je edina slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kislata voda. Od vsakega zaboja plača podjetje v narodne namene in organizacije 20 v, kamor naročnik določi. **Naslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško, kjer je tudi gostilna, letovišče in prenočišče.** Svoji k svojim!

Dobro rodbinsko kavo

prideži že mali dodatek pravega Francoskega kaveja s kavnim malinčkom iz tovarne v Zagrebu. Le vsled svoje nedosežne izdatnosti in svoje neprekošene kakovosti je pravi Franek toli priljubljen v vsakem gospodinjstvu.

an y i sta vehementno napadala vlado, ki hoče svojim postopanjem zadaviti tiskovno svobodo. Ker je bilo v dvorani le 31 poslancev, je moral predsednik sejo na zahtevo Polonija rekiniti.

Budimpešta, 23. avgusta. V dobro poučenih krogih trde z vso gotovostjo, da je sodba sedanje zbornice že zapечатena in bo v najkrajšem času razpuščena.

Kolera na jadranski obali.

Poreč, 23. avgusta. Bakteriološka preiskava je dognala na ladji „Mimo“ v poreškem krajnem glavarstvu slučaj kolere. Ladja je 18. m. odplula iz Riminija v Italijo; 19. je obol el sedemletni Marino, sin mornarja Belicichija in 20. je umrl, ne da bi bil izstopil na suho: ladjo s posadko so prepeljali v morski lareet.

Pekovske demonstracije v Budimpešti.

Budimpešta, 23. avgusta. 120 pekovskih pomočnikov je pripravilo veliko demonstracijo pred hišo zveze pekovskih mojstrov, kjer se nahaja posredovalnica za delo. Demonstrantje so razbili okna, vdrli v hišo in razdeljali vse pohištvo. Šele policija je demonstrante razgnala.

Proti papeževi zastavi.

Budimpešta, 22. avgusta. Na cesarjev rojstni dan je katoliški klub v Aradu razobesil papeževo zastavo. Policija jo je kljub protestu društvenega zastopnika, češ da rabijo papeževo zastavo vsi katoliški klubi na Ogrskem, konfiscirala. Zdaj je bil klub zaradi rabe nelegalne zastave obsojen na 70 kron globe.

Reka in Sušak neokužena.

Reka, 22. avgusta. Uradno se razglša da sta Reka in Sušak od jutrišnjega dne smatrati za neokuženi mesti.

Zenska vsenčilščna docentka.

Lipsko, 22. avgusta. Na novoustanovljeni visoki šoli za ženske ima biti znana pisateljica Biharda Huch imenovana za docentko, da predava o literarni zgodovini. To bi bila prva ženska, ki bo poučevala na nemški visoki šoli.

Legar v umobolnici.

Dancig, 22. avgusta. V umobolnici Konradstein je obolelo 140 umobolnih in streljajev za legarjem. 17 jih je že umrlo.

Turčija.

Carigrad, 22. avgusta. Rešid paša, ki je sedaj poslanik na Dunaju, odklanja listico ministra za zunanje zadeve, ki mu jo ponujajo. Povabiti hočejo bivšega finančnega ministra Džavida, ki je zdaj na potovanju po Anatoliji, da sprejme ministrstvo na mesto Rifat paše, ki odide te dni kot poslanik v Pariz.

Atentat na železnico.

Skoplje, 22. avgusta. Med postajama Kumanovo in Hadjar je bolgarska četa izvršila atentat z bombo. Stirije bolgarski železniški delavci so bili ranjeni, eden pa ubit.

Kolera na vojaškem parniku.

Carigrad, 22. avgusta. Na ladji „Marmara“, ki ima transportirati 1000 vojakov v Meduo, je v treh dneh obolelo 70 oseb za kolero, 20 jih je umrlo. Parnik se je moral vrniti v Klasomene v karanteno.

Portugalsko.

Lisbona, 22. avgusta. Slovesna razglasitev republiške ustave se je izvršila ob velikem navdušenju množice.

Draginja na Francoskem.

Pariz, 22. avgusta. Iz Maubege, Rouies in drugih mest javljajo velike nemire zaradi druginje.

Generalna stavka na Angleškem.

London, 23. avgusta. Med železničarji vlada veliko razburjenje, ker železniške družbe ne drže besede; vsled tega je še vedno do 75 tisoč železničarjev in transportnih delavcev v stavki. V Manchestru stavka okoli 1000 delavcev, prav toliko v Hullu. Tudi v nekaterih manjših mestih se železničarske stavke nadaljujejo.

London, 23. avgusta. Po novjših poročilih so uporniki pri izgreduh v Tredegar, Elbro Vale in Rhyney plenili najprvo židovske hiše; potem se je vsled draginje razjarjena množica lotila drugih poslopij. V Tredegerju je bilo pri spopadih s policijo ranjenih okoli 30 oseb, ki so jih prepeljali v bolnico. Razburjenje se ni še prav nič poleglo in se utegnejo vsak hip vneti novi izgredu.

Zaradi suše odpovedani manevri.

London, 23. avgusta. Vsled hude suše odpadejo letošnji manevri na Angleškem.

Rudniška nesreča na Angleškem.

London, 22. avgusta. V premogokopu Maltby pri Rotherhamu so včeraj eksplodirali plini. Več delavcev je bilo pokopanih. Tri mrličje so spravili na dan. Boje se, da je število žrtv veliko večje.

Maročanska pogajanja.

Pariz, 23. avgusta. Francoski poslanik Cambou se vrne 23. t. m. v Berlin. Tedaj pride tudi nemški državni tajnik Kiderlen-Wächter s počitnic iz Švice; pogajanja se bodo nadaljevala koncem avgusta ali pa v začetku septembra. V francoskih vladnih krogih so prepričani, da se pogajanja ugodno završe.

Gonja proti zamorcem.

Novi Jork, 22. avgusta. V državi Georgia je nastala divja gonja zoper zamorce, ker dolže nekega zamorskega pridigarja, da je umoril maršala Newberryja iz Jakina. Farmerji hodijo v celih četah po deželi in streljajo na zamorce kakor na pse. Šest zamorcev so ubili, pet hiš, šest cerkva in štiri šole so zažgali. Med črnim prebivalstvom je strašna panika, ker so se fanatični belci zarotili, da ne sme biti v enem tednu v vsem kraju nobena ga zamorca več.

Perzija.

Peterburg, 22. avgusta. Po vesteh, ki so došle sem, je Mohamed Ali na pohodu proti Tebrisu. Glavar v Tebrisu je baje pozval Šahsevene, naj se upro sedanji vladi.

Tebris, 22. avgusta. Maraškega guvernerja, ki biva sedaj v Serabu, so napadli trije Armenci in en Tatar, ne da bi ga ranili. Napadalcji so bili obsojeni na smrt.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska c. 17

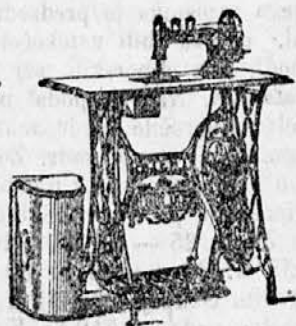
priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa

Cenikl zastonj in franko.

Kjer sta v redu tek, prebava.
Sta telo in duša zdrava!
Torej: Da ne boš bolan,
Vživaj pravi „FLORIAN“.

Želodčni likér

je pripravil tek in prebavo marsikomu, ki je zamán kupoval draga
:: in neprijetna zdravila! ::

Ljudska kakovost liter K 244.
Kabinetna kakovost " " 480.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Nič ne pomaga!

Moji gramofoni in godbeni avtomati so le najboljši!

A. Rasberger, Ljubljana

Sodnijska ulica 5

Tehnični birô in podjetje zgradb

Ingenieur H. Uhlir, Ljubljana, Resljeva cesta 26

Strokovna izvršitev vseh vrst načrtov in proračunov, znanstvena mnenja, prevzeta zgradb

Kavarna „Central“

Sv. Petra cesta št. 37 pri jubilejskem mostu

— se cenjenemu občinstvu in delavstvu toplo priporoča. —

S spoštovanjem

Štefan Miholič, kavarnar.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon šte. 168.

v Ljubljani

Telefon šte. 168.

priporoča svojo

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Zaloga v Spodnji Šiški.